

*Katajamäki
kukoistaa*

ANNELI KIVELÄ

Karisto
Hämeenlinna

© Anneli Kivelä ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

ISBN 978-951-1-42858-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Katajamäen asukkaita

Kyläkaupassa

Heikki Heinonen, kauppias

Satu Heinonen, Heikin vaimo

Marjatta Tiilikainen, myyjä

Pihlajassa

Sarlotta Suvanto, kyläkoulun opettaja

Aisla Suvanto, Sarlotan tytär

Ruohosessa

Minne ja Arto Ruohonen

Joona ja Teemu, heidän poikansa

Niemenkylän torpassa

Päivikki Nikkanen

Honkahovissa

Jaro Halmio, toimitusjohtaja

Vanhassa Myllärissä

Kaisla Risku, ravintolan omistaja

Kyläläisiä

Helmi Puska, Päivikin paras ystävä

Urho Tiilikainen, Marjatan puoliso

Severi Jansson, kyläkoulun opettaja

1

Päivikki Nikkanen paiskasi kiivaalla liikkeellä mustan palakassinsa potkupyöränsä kahvaan ja työnsi pyörän vauhdilla hieman vinksallaan olevasta portistaan kylänraitille. Hän aikoi suunnata menonsa kyläkauppaa kohti, mutta huomasi samassa toisella suunnalla olevan puoli-valmiin urheilukentän laidalla seisovan kyläkauppias Heikki Heinosen. – Tästä asiasta on otettava selvää, Päivikki mutisi ja potkaisi pyörän kipakasti kenttää kohti.

– Jo on aikoihin eletty! Päivikki huudahti pysähtyessään Heikin viereen.

– Kas, huomenta Päivikki, Heikki sanoi leppoisasti, – mitäpä kuuluu tällaisena upeana kesäaamuna? Tästä on tulossa oikea hellepäivä, vaikka ollaan pian jo syyskuun puolella. Nautitaan siitä täysin siemauksin.

– Nauti siinä nyt sitten kesäpäivästä, kun ovat maailmankirjat täysin sekaisin, Päivikki huudahti harmistuneella äänellä.

Heikki näytti huvittuneelta. – Mikä nyt noin jurppii? Taisit nousta aamulla ylös väärältä puolelta vuodetta.

Päivikki tuhahti. – Minun sänkyäni on seinän vieressä, joten valintamahdollisuuksia ei pahasti ole. Ja siinä se peti on ollut jo vanhempieni aikana, mutta jatkosta en tiedä.

– No, kerrohan nyt sitten, mikä on sinun maailmankirjasi sekoittanut? Heikki kysäisi hyväntahtoisesti.

– Ei mikään pikkujuttu, Päivikki tokaisi. – Hyvä etten saanut kohtausta aamusella avatessani paikallislehteä. Ja vähällä oli, etten tukehtunut kaurapuurooni!

– Mikä siinä niin järkytti? En minä vaan huomannut mitään järisyttävää uutista lukiessani aamulla lehteä.

– Voiko se olla totta, että Katajamäkeä ollaan liittämässä naapurikuntaan, vaikka se on kuulunut maailman sivu Karimon kuntaan? Lehdessä luki mustaa valkoisella!

Heikki purskahti nauruun. – Sehän oli vain huvittava pakina. Pelkkä kuvitelma. Pakinoitsijan leikittelyä sillä ajatuksella.

Päivikin uurteisilta kasvoilta paistoi paheksunta. – Ei pitäisi pakinoida joutavanpäiväisiä eikä leikitellä vakavalla aiheella. Lehden täytyy pysyä asialinjalla, eikä viljellä aprillipiloja ympäri vuotta. Juorulehdet ja ajanvietteet ovat eri asia, ne eivät meikäläistä hetkauta, mutta luulisi sitä nyt sanomalehdestä saavansa oikeanlaista tietoa. Senhän takia sitä tilataan, että päästään jonkinlaiselle jyvälle oman kunnan asioista.

– Minusta pakina oli aika mainio. Siinä oli nokkelasti tuotu esiin, mitä liitoksesta mahdollisesti seuraisi meidän kylällemme. Sekä plussaa että miinusta.

– Pelkkää potaskaa! Minä ainakaan en keksi muuta kuin miinusta, eivätkä keksi muutkaan, jos ovat kunnan katajamäkeläisiä, Päivikki tuhahti, mutta huokasi sitten helpottuneena: – Oli se luojaan lykky, että järkytykseni osoittautui turhaksi. Olisinkin ihmetellyt suuresti, että sinä kunnanvaltuutettuna olisit hyväksynyt tuommoisen

rikollisen touhun. Kyllä kuule olisit menettänyt siinä tapauksessa monta katajamäkeläistä asiakastasi! Veikkaanpa, että konkurssi olisi kytännyt nurkan takana.

– Niinkö luulet? Minun kauppanihan on Katajamäen ainoa ruokakauppa. Miten sinä esimerkiksi olisit hoitanut ruokaostoksesi?

– Olisin käynyt kerran viikossa onnikalla kirkonkylän marketissa, Päivikki sanoi arvokkaasti. – Tai olisin akiteerannut porukan järjestämään kimppakyydin. Veikkaanpa, että se olisi ollut ihan helppoa. Kylästä olisi löytynyt aikamoinen joukko, joka ei olisi enää suostunut aukaisemaan sinun putiikkisi ovea. Petturina olisivat sinua pitäneet.

Heikin silmät kimalsivat naurusta. – Kas vain, sinä se et jää koskaan sanattomaksi. Olenpa tosi helpottunut ja kiittollinen, ettei tuollaista tilannetta ole syntymässä. Tänäpäin ovat muuten kananmunat tarjouksessa, jos kiinnostaa. Komean kokoisia ja takuuvarmasti tuoreita.

– Minä olen kymmeniä vuosia hankkinut kananmunani Mäkisivulan kanalasta. Ja oli meillä vanhempieni aikana maitotinkikin sieltä, mutta minä lopetin sen jo muutama vuosi sitten, kun en jaksaa päivittäin tallustella sinne saakka muutaman maitotipan vuoksi. On niin vähäistä sen käyttö nykyään.

Päivikki tuijotti kentän keskelle, missä kolme miestä hääräsi työn tuoksinassa. – Mitä ihmettä nuo tuolla oikein konttaavat?

– Levittävät sinne tekonurmea, Heikki selitti.

– Tekonurmea! Päivikki ällistyi. – Jukelin tähden, eikö sitä nyt maaseudulla ole omasta takaa nurmikkoo? Mul-

lalla ja heinänsiemenillä sitä on kautta aikojen nurmikkoja pystytty tekemään. Tekonurmea! Ihan kuin jotain mattoa levittäisivät sinne.

– Homma hoituu helposti ja tulos on kestävä, Heikki naurahti.

Päivikki ravisti päätään. – Moni asia on nykyään paremmin kuin ennen, kyllä minä sen myönnän, mutta en minä kaikkia nykyajan kotkotuksia ymmärrä. Ei mene päivääkään, ettenkö nettiä selatessani olisi kuin ällikällä lyöty.

– Päivikki hyvä, eikös se tietokoneen selailu juuri ole niitä nykyajan kotkotuksia, Heikki kiusoitteli. – Miten sinä sorruit ostamaan tietokoneen?

Päivikki meni hiukan kiusaantuneen näköiseksi selittäessään nopeasti: – En jaksanut enää kuunnella Tiilikaisen Urhon uhoamista tietokoneen erinomaisuudesta ja siitä, kuinka hän muka oppi nopeasti käyttämään sen kaikkia niksejä. Päätin näyttää sille, ettei tässä olla pekkaa pahempia. Oppii sitä tämän ikäinen akkakin vielä uusia konsteja!

– Ja ystäväsi Puskan Helmi seurasi esimerkkiäsi, niin olen kuullut.

Päivikki huoahhti ja ravisti päätään. – Ei se ressu ole päässyt oikein jyvälle sen masiinan hienouksista, vaikka olen yrittänyt opettaa sitä. Emmentaalia se nyt osaa jo seurata, mutta Fasepuukki on sille ylivoimainen. Ja päsianssista se on tosi innostunut, vaikka huomautin, ettei sen pelaamiseen nyt olisi tarvinnut konetta ostaa. Alussa kehuin sille, kuinka pankkiasiatkin hoituvat hienosti nettissä, eikä tarvitse jokainen kuitti kourassa laahustaa kir-

konkylän pankkiin, mutta sen mies se Kaapo kielsi ehdottomasti Helmiä sohlaamasta sillä alueella. Kaapo hoitelee nykyään kaikki Helminkin pankkiasiat ja lääkereseptien uusimiset. Oppi se Helmi ihme kyllä käyttämään pitkän taistelun jälkeen sähköpostia, mistä se riehaantui sitten niin kamalasti, että suoltaa minulle tekstiä monta kertaa päivässä. Vaikka juuri tunti sitten olisimme kaupassa tavanneet, niin eikös vain Helmiltä tule sähköpostia pitkät rimpsut samoista asioista, jotka juuri olimme selvittäneet pohjamutia myöten. Ja kirjoitusvirheitä on aina niin rutosti, että saan minuuttitolkulla arvuutella mitä jokin sana tarkoittaa. Pahimmassa tapauksessa joudun soittamaan puhelimella Helmille ja tarkistamaan mistä oikein on kysymys.

– Kuinka sillä nuorellaparilla on alkanut yhteiselämä sujuu? huvittunut Heikki uteli naurunsa lomassa.

Päivikki kohautti olkapäitään. – Elävät kai vielä huu- maavaa avioliiton alkuaikaa. Eihän se Helmi muusta osaa puhuaakaan kuin niitten häämatkasta. Tekivät sen niinkin kauas kuin Helsinkiin! Kaapo olisi vienyt Helmin jonnekin etelän maille palmujen katveeseen, mutta Helmi kieltäytyi ehdottomasti astumasta lentokoneeseen. Se oli juuri nähnyt telkkariuutisista, kuinka jossain päin maailmaa oli lentokone pudonnut alas ja yli 300 ihmistä kuollut. Mutta olihan se Helsinkiin Helmille jo aikamoinen kokemus, kun ei ollut milloinkaan edes siellä käynyt. Meikäläinen kun on sentään piipahtanut Kanaatassakin eikä ole tehnyt siitä koskaan minkäänlaista numeroa!

Heikki yritti kätkeä hymynsä ja vaihtoi nopeasti puheenaihetta. – Kas vain, tuolla on se uusi opettaja menos-

sa raitin yli koululta minun kauppaani. Joko olet tutustunut häneen? Olen kuullut, että muksut tykkäävät hänestä kovasti.

– Pari kertaa olen sattunut samaan aikaan kauppaasi ja vaihtanut muutaman sanan hänen kanssaan. Sopivan tuntuinen ihminen, vaikka onkin eronnut. Mutta ei se pahasti omista asioistaan kerro, vaikka kuinka yrittäisi kautta rantain nyhtää siltä jotain tiedonjyvää. Pikkunen tyttö sillä on, kuulemma kolmasluokkalainen. Meillä on ollut tuuria noiden opettajien suhteen, vaikka menetimmekin muutama vuosi sitten Henrin, jota ei kukaan kykene helposti korvaamaan.

– Severi Janssonhan on uusi erinomainen Henri, Heikki tuumasi.

– Myönnetään, Päivikki sanoi pontevasti. – Siinä on todella positiivinen nuorimies. Aina hyvällä tuulella ja valmis tarjoamaan tarvittaessa apuansa. Kova se on puhumaan ja touhuamaan, mutta ei sentään sellainen suunsoittaja ja rääväsuu niin kuin Tiilikaisen Urho.

– Sinulla sitä on ikuinen viha-rakkaussuhde Urhoon, Heikki hymyili.

– Rakkaudesta nyt ei ainakaan ole kyse, eikä sen puoleen vihastakaan, sillä minä en vihaa yhtäkään ihmistä maan päällä. Viha on vahingollisinta mitä ihminen voi sisällään kantaa. Se kalvaa ihmistä kuin kuolemantauti ja pahimmillaan tuhoaa hänet, siitä olen varma. Minä olen tuntenut Urhon lapsesta saakka, vaikka olenkin sitä hiukan vanhempi. Jo koulussa meidän välillä oli ainainen kina ja kilpailu siitä, kumpi on jossain asiassa parempi tai oikeassa. No, panihan se meidät molemmat aina yrit-

tämään parastamme koulussa. Me olimme luokkamme parhaita, ja opettaja kehotti meitä pyrkimään oppikouluun, mutta eihän köyhien torppien mukuloilla ollut siihen pienintäkään mahdollisuutta. Jos Urho olisi syntynyt vaikka Vuorensolan kartanoon, niin se voisi tällä hetkellä olla vaikka minkämoinen neuvos tai tohtorismies. Täytyy myöntää, että kyllä sen päässä on muutakin kuin ne pari onnetonta karvaa.

– Kas, kas, enpä ole koskaan kuullut sinun kehuvan Urhoa tuolla tavoin, Heikki ihmetteli.

– Etkä kuule tämän jälkeenkään, Päivikki urahti ja kiepsautti potkupyöränsä ympäri. – Nyt tämä tyttö lähtee tuhlamaan rahojansa sinun kauppaasi ja neuvoo sinuaikin palaamaan sassiin takaisin tiskin taakse tarkistamaan, että se suupalitti Marjatta ehtii juoruamiseltaan hoidella hommiaankin.

– Mennäänpä yhtä matkaa. Kai nuo työmiehet osaatvat tuon homman hoidella, vaikka en seisokaan norkoilemassa täällä kentän laidalla, Heikki myönsi ja lähti asetelemaan Päivikin rinnalla. – On se hienoa, että Pajusen Jaakko lahjoitti kunnalle tämän urheilukentäksi sopivan tontin. Se poikii suunnattomasti kaikenlaisia hyviä asioita kyläläisille, sekä aikuisille että lapsille. Kuuntelin eräskin päivä tuolla kyläkaupassa, kun ukkokööri suunnitteli tuon kentän innoittamana jonkinlaisen senioreiden liikuntakerhon perustamista. Ellei muuta, niin potkisivat palloa tai pelaisivat vaikka pesistä. Olisihan se vastapainoa tuolle ikuiselle kahvilanurkkauksessa istumiselle.

– Ei taida heistä pahasti herua kassaasi rahaakaan, Päivikki tuumasi.

– Mitä nyt kupillisen tai pari kahveeta hörppivät munkin kera ja joskus pullon kaljaa, Heikki myönsi. – Ja jos jollakin on synttärit tai nimipäivät, niin voivathan he pistoumata kakunsiivunkin kahvin ohella. Mutta en minä nureksi, kauppa on kyläläisten olohuone ja elintärkeä tapaamispaikka. Missä muualla tärkeäkin tieto kulkisi eteenpäin, ellei juuri kyläkaupassa.

– Tärkeästä tiedosta puheen ollen, mitäs sinä sitten tiedät tuosta uudesta opettajasta? Päivikki kysäisi heidän lähestyessään kyläkauppaa. – Koulua on jo käyty kesän jälkeen melkein kuukausi, mutta mitä me loppujen lopuksi tiedämme hänestä? Emme paljon mitään. Emme muuta kuin että tytär on mutta ei miestä. Johan on katastroohvi, ettei edes Marjatta ole saanut puristettua hänestä mitään sen kummempaa.

– Eikös se vain osoita, että Sarlotta Suvanto on ihan tavallinen, arkinen virkanainen ja äiti, josta ei ole mitään erityistä kerrottavaa, Heikki huomautti.

Päivikki tuhahti. – Sano minun sanoneen, että tyyneen ulkokuoren alla saattaa muhia vaikka minkälaisia ristiriitaisia tunteita. Mistä sille on noin omituinen ristimänimikin siunaantunut? Sinä kun hoitelet noita kyläkoulunkin asioita, niin otitteko tarpeeksi hyvin selvää sen menneisyydestä?

Heikin kasvoilla vilahti hiukan ärtyneyt ilme, jonka hän kuitenkin peitti nopeasti. – Suvannolla oli loistavat paperit ja entisestä työpaikastakin saimme vain kehuvia kommentteja. Hän on ollut Katajamäen kyläkoulun tapaisessa pikkukoulussa opettajana Hämeenlinnan lähellä, joten kokemusta löytyy. Mitään skandaalia ei pulpahtanut

esiin. Ei avioerokaan nykymaailman aikaan ole mikään poikkeustapaus. Sitä paitsi hän ei edes ole vielä virallisesti eronnutkaan, vaan on kuulemma vasta asumuserossa. Voit siis nukkua yösi rauhassa. Kyllä katajamäkeläiset lapset ovat ihan turvassa, kuten ovat olleet kautta aikojen.

– Henrin aikana sitä ei edes kannattanut epäillä, Päivikki huokasi ja parkkeerasi potkupyöränsä kioskin seinustalle.

– Henrihän nyt oli aivan spesiaalitapaus, Heikki nauroidi. – Katajamäkeläisten ajanlaskuhan jakautuu aikaan ennen Henrin tuloa ja aikaan Henrin lähdön jälkeen.

2

Sarlotta Suvanto seisoi keittiön ikkunan ääressä ja tuijotti kylänraitille. Vaikka eihän siellä ollut mitään katsomista. Viitisen minuuttia sitten vastapäisen kaupan portaita ylös oli noussut vaivalloisesti joku haalariasuinen, lippalakkipäinen ukko. Oli tietysti menossa juoruilemaan kahvilanurkkaukseen toisten samanlaisten ukkojen kanssa. Sarlotta huokasi. Siinäpä tämän iltapäivän tärkein tapahtuma taisi ollakin. Koulun pihakin oli aivan tyhjä, sillä lapset olivat päässeet viikonlopun viettoon jo tunti sitten. Janssonin Severin auto näkyi kuitenkin seisovan vanhan ulkorakennuksen päässä. Hän oli näköjään jäänyt hoitamaan vielä joitain paperihommia opettajainhuoneeseen.

Sarlotta piti vilkkaasta, aina ystävällisestä Severistä. Heidän yhteistyönsä lähti heti alusta saakka mutkattomasti käyntiin. Ehkä siihen oli osaltaan syynä sekin, että he olivat molemmat tuoreita katajamäkeläisiä. ”Maahanmuuttajia”, joita kantakatajamäkeläiset katsoivat hiukan vinoon ja tarkkailivat epäluuloisesti. Sarlotta muttristi suutaan ja hymähti. Hän kyllä tiesi tasan tarkkaan, miltä aidoista Suomeen tulleista turvapaikanhakijoista tuntui! Muutettuaan parisen kuukautta sitten Katajamäelle hän-

kin oli tuntenut, ettei kuulunut joukkoon. Vaikka kaikki olivat ystävällisiä ja jotkut jopa toivottivat hänet tervetulleeksi Katajamäelle, niin tietty etäisyys oli käsinkosketeltavaa. Ja jos kyläkaupassa oli muitakin asiakkaita hänen lisäksi, tunsivat Sarlotta kyräilevien katseiden seuraavan hänen jokaista liikkettään ja ostostaan. Vai kuvitteliko hän vain? Hänhän ei ollut milloinkaan asunut näin vaatimattomassa paikassa, vaikka olikin ollut kyläkoulun opettajana. Koulu oli kuitenkin vilkkaan asutuskeskuksen kupeessa, missä hänen perheensä kotikin sijaitsi.

Kun he olivat Aislan kanssa asuneet Katajamäellä kolmen viikkoa, Sarlotta oli kysynyt puolileikillään Severiltä, kuinka kauan tältä oli kulunut aikaa, että joku oli alkanut kunnolla keskustella hänen kanssaan. Severi oli rapsinut mielteliään näköisenä paksua tukkakuontaloaan ja vastannut kulmat rypyssä: – Se taisi tapahtua koulun joulujuhlassa, kun sain kutsun kahville ja maistelemaan joulutorttuja. Se olikin sitten ponnahtuslauta minun vilkkaalle seurapiirielämälleni.

– Kutsun esitti tietysti joku hemaiseva nuori nainen, Sarlotta oli sanonut nenäänsä nyrpistäen. – Ettei vain ollut sinun avovaimosi Lilja?

Severi oli purskahtanut nauruun. – Vai Lilja muka! Hänen kanssaan minun oli käytävä todellista väsyystaistelua, ennen kuin pääsin edes kirkonkylän marketin baariin juomaan hänen kanssaan päiväkahvit. Kyllä se oli Päivikki Nikkanen, Katajamäen ikiaikainen valtiatar ja tiedonhaluinen tarmonpesä sekä hyvässä että pahassa. Istuin kiikissä pari tuntia hänen ihanan torppansa pirtinpöydän ääressä, kun hän piti täydellisen ristikuulustelun

ja teki selvää koko elämästäni hamasta lapsuudesta saakka. Viikon kuluttua elämäkertani oli sitten myös muidenkin katajamäkeläisten tiedossa. Se oli oikeastaan ihan hyvä, sillä minä säästyin siten toistamasta samoja asioita.

Severi oli huomannut Sarlotan ällistyneen ilmeen ja selittänyt sitten huvittuneena, että hän nyt tietysti pikkuisen liioitteli, ei se nyt ihan näin mennyt, mutta kuta kuinkin...

– Olen minäkin joutunut Päivikki Nikkasen kynsiin, Sarlotta myönsi. – Se oli kai parisen viikkoa muuttoni jälkeen, kun jouduin tekemään kyläkaupassa hänelle selkoa elämästäni. Kuinka kauan olin ollut edellisessä työpaikassani, milloin olin eronnut, mitä mieheni tekee, kuinka vanha tyttäreni Aisla on, mistä olen kotoisin, onko minulla sisaruksia... aivan loputtomasti. Oli aika jännää, kuinka luontevasti hän pumppasi kaikki tiedot minusta. Jälkeenpäin kotona olin aivan pyörryksissä yrittäessäni muistella, mitä kaikkea olin hänelle paljastanut.

– Ei sinun tarvitse olla huolestunut, Severi oli lohduttanut. – Vaikka Päivikki saattaa joskus tuntua hiukan päällekyvältä ja äksyltäkin, niin pohjimmiltaan hän on erittäin hyväsydäminen ja oikeudenmukainen ihminen. Ja hän puolustaa katajamäkeläisiä aina henkeen ja vereen, jos joku vieras uskaltaa arvostella heitä. Jopa Urho Tiili-kaista, jonka kanssa hänellä on ikaikainen henkien taistelu käynnissä.

Sarlotta huoautti ja kääntyi pois ikkunan äärestä. Pitäisi lähteä kaupassa käymään ja keksiä jotain mitä laittaisi iltaruoksi. Kauppareissut olivatkin päivän kohokohtia, hän tuhahti itsekseen. Näiden viikkojen aikana, jotka hän oli

asustanut Katajamäellä, hän oli tosissaan harkinnut, että vuokraisi asunnon sittenkin kirkolta, missä elämä olisi hiukan vaihtelevampaa. Sitä paitsi hän ei ollut ollenkaan kotiutunut asumaan koululla. Koulupäivän päätyttyä ja lasten äänien kadottua pihapiiristä hiljaisuus ikään kuin kaatui hänen päälleen. Iso ja hiljainen, yli 100-vuotias koulurakennus tuntui ahdistavalta; jostain kuului vain hiirten rapinaa, outoja ääniä seinän takaa isolta vintiltä, vanhojen puurakenteiden natinaa... Kunpa edes rakennuksen toisessa päädyssä olevassa huoneistossa olisi asunut joku!

Vastapäisen kyläkaupan yläkerrassa olisi kyllä tyhjä asunto, mutta ei sen vuokraaminen kiinnostanut sen kummemmin Sarlotta. Yhtä autiota asumista sekin olisi tiennyt. Hän oli jo kerran varovasti kysynyt Aislalta, mitä mieltä tämä olisi kirkolle muutosta ja ällistynyt tämän reaktiosta. ”Minä en halua minnekään Katajamäeltä, tämä on kiva paikka”, Aisla oli huudahtanut. ”Juuri kun olen saanut paljon kavereita ja täällä kaikki tuntevat toisensa ja joka paikkaan on lyhyt matka...”

Mihin ”joka paikkaan” oli lyhyt matka..? Eihän mitään joka paikkaa ollut olemassakaan, Sarlotta ihmetteli ja yritti selittää Aislalle, että kirkolla oli tarjontaa huomattavasti enemmän kuin täällä, ja hän saisi siellä uusia kavereita entisten lisäksi.

– Minä en lähde mihinkään Katajamäeltä, Aisla oli sanonut päättäväisesti. – Me olemme juuri Mäntylän Katriinan ja Halmeen kaksosten ja Heinosen Alinan kanssa rakentaneet majan melkein jo valmiiksi Halmeen taakse metsikköön. Ja Alinan isä on luvannut antaa kyläkaupas-

taan meille sinne kaikkia kivoja astioita ja muita tavaroita ja se tekee meille laudanpätkistä hyllyjä ja pöydänkin ja vaikka mitä... Aisla oli ollut sotkeutua välillä sanoihinsa ja lopettanut hengästyneenä.

Sarlotta oli vetänyt tyttärensä tiukasti syliinsä ja tuntenut itsensä järkyttyneeksi. Miten hän ei ollut tajunnut, että Aisla oli sopeutunut niin erinomaisesti Katajamäelle? Oliko Sarlotta ollut keskittynyt niin tiiviisti vain omaan työhönsä ja omiin toiveisiinsa, ettei ollut huomannut pienen tyttärensä löytäneen aivan erityisen maailman uudessa ympäristössään? Miten typerä hän olikaan ollut! Sillä yksi syyhän heidän tuloonsa Katajamäelle asumuseron lisäksi oli nimenomaan ollut Aislan vaikeudet entisessä koulussa. Aisla oli ollut koulukiusattu koko koulunkäyntinsä ajan, ja hänen paha olonsa oli säteillyt koko perheen elämään. Sarlotta oli jo suunnitellut Aislan siirtämistä toiseen kouluun, mutta tehnyt sitten ratkaisevan päätöksen. Heidän elämänsä ei korjaantuisi pelkästään Aislan koulua vaihtamalla, vaan Sarlotan oli aika muuttaa koko elämänsä suunta. Ja niin hän haki kaikessa hiljaisuudessa avoinna olevaa opettajan virkaa Katajamäeltä ja sen saatuaan ilmoitti miehelleen muuttavansa pois kotoa. Sarlotta värähti vieläkin vastenmielisyydestä muistaessaan sen hetken. Anton oli tullut aamulla kahden viikon työmatkalta Italiasta ja oli väsynyt, ärtynyt ja krapulassa.

– Ai, kerrankin nainen on ollut aloitekykyinen, Anton oli nälvinyt ivallisesti. – Oletko jo jättänyt eropaperitkin maistraattiin?

Sarlotta oli pysynyt täysin rauhallisena selittäessään miehelleen tilanteen. – Niin pitkällä en ole vielä. Voim-

me toistaiseksi sopia asumuserosta. Minä olen saanut Katajamäeltä opettajan paikan ja asunnon koululta. Kaikki on jo sovittu ja muutamme Aislan kanssa kuun vaihteessa.

– Kas vain, sitä ollaan tosiaan toimittu ripeästi minun poissa ollessani. Mitä luulet saavuttavasi tällä hommalla? Meinaatko vaihtaa miestäkin? Anton oli piikiteltyt.

Sarlotta oli kohauttanut olkapäitään välinpitämättömästi. – Ainakin saavutan sen, että Aisla pääsee eroon kiusaajistaan ja saa nauttia rauhallisesta koulunkäynnistä, eikä minun tarvitse sietää meidän ikuisia riitojamme. Uutta miestä en ottaisi elämäni, vaikka saisin millaisen huippuyksilön.

– Ja luuletko selviäväsi mitättömällä opettajanpalkalla ja sopeutuvasi elämään jossain helvetin kolossa vanhan koulun nurkissa? Anton oli nauranut ylimielisesti. – Sinä olet tottunut toisenlaiseen elämään. Kalliisti sisustettuun huoneistoon huippumodernissa kerrostalossa, huvilaan meren rannalla, omaan autoon, siivouspalveluun, muotivaatteisiin, ulkomaanlomiin... Nytkö hylkää ne kaikki noin vain pähänpistosta?

– Ne eivät merkitse mitään, Sarlotta oli sanonut, mutta tiesi valehtelevansa. Kyllä pelko oli kouraissut aina välillä viime viikkojen aikana hänen toimiessaan kuin kone järjestäessään tulevaisuuttaan. Kaikki entinen olisi mennyttä sillä hetkellä, kun muuttokuorma suunnistaisi kohti mitätöntä kylää metsien keskellä.

Hänhän rakasti kaunista kotiaan ja tyylikkäitä vaatteitaan, ja komea, mukavuuksin varustettu hirsihuvila meren rannalla oli paratiisi. Hän rakasti elämäänsä, johon

sisältyi upeita ulkomaanmatkoja, teattereita, konsertteja, erilaisia virikkeitä ystävättärien kanssa...

– No mene, mene, Anton oli tiuskaissut ylimielisenä, – pian sinä tulet kotiin häntä koipien välissä ja solahdat tyytyväisenä takaisin entiseen elämääsi. Mene ja maista vapauden huumaa, huomaat kyllä hyvin pian mitä olet heittämissä pois. Ylellisyyttä, turvaa, huolettomuutta. Ja palvovan aviomiehen.

– Sinä et palvo muuta kuin itseäsi, Sarlotta oli tokaisut. – Ikuisen riitelyn ja alistamisen tilalle saan rauhan ja yksityisyyden ja oman päätäntävällän. Ja mikä tärkeintä, Aislan elämä rauhoittuu. Luuletko sinä, ettei hän ole aistinut niitä ristiriitoja, joita meidän välillämme on jo jonkin aikaa ollut. Haluatko sinä, että hänelle käy samoin kuin Joelille?

Synkkä varjo oli noussut Antonin kasvoille hänen urahtaessaan: – Älä mainitse minulle Joelin nimeä. Sinun ja minun välit eivät ole syynä Joelin tilanteeseen.

– Siitä minä olen eri mieltä, Sarlotta oli keskeyttänyt Antonin tylästi, – ja siksi minä haluan tarjota Aislalle rauhallisen kasvuympäristön ja mahdollisuuden seesteiseen perhe-elämään.

Anton ei ollut sanonut mitään, kohauttanut vain olkapäitään, mutta Sarlotta oli havainnut tuskan hänen silmissään. Sarlotta tiesi, ettei Anton ollut ollenkaan tunteeton, kun kyse oli hänen perheestään. Hänen oli vain aina ollut vaikea näyttää sitä. Hänen tapansa osoittaa se oli antaa kalliita lahjoja ja täyttää perheensä toiveita. Ja he olivat aina käyttäneet tuota ominaisuutta huolettomasti hyväkseen, Sarlotta oli ajatellut yllättäen ja tuntenut pis-

ton sisällään. Se oli saanut hänet huomauttamaan verkkaan: – Eihän meidän tarvitse tehdä vielä minkäänlaisia ratkaisuja tulevaisuuden suhteen. Harkitsemme puolin ja toisin, mitä me itse kukin haluamme elämältä.

– Minä tiedän jo nyt mitä haluan. Että kaikki olisi niin kuin ennen, Anton oli huudahtanut kiihkeästi.

Sarlotta oli vilkaissut häneen hämmentyneenä. Eikö mikään hänen sanomansa ollut sittenkään mennyt perille? – Emmehän me voi palata entiseen! Muutoksethan olisivat sitten aivan turhia.

Valtava epätoivo ja väsymys olivat täyttäneet Sarlotan sisimmän. Kunpa kaikki olisi jo ohitse.

Nyt kaikki oli ohitse. Aisla ja hän olivat asuneet Katajamäellä jo yli kaksi kuukautta, ja hän oli saavuttanut jonkinlaisen mielenrauhan. Anton oli aluksi pommittanut häntä puhelinsoitoillaan ja yrittänyt saada heitä palaamaan kotiin, mutta luovuttanut sitten, kun oli kohdannut Sarlotan ehdottoman kielteisen asenteen. Nyt Sarlotta ei ollut ollut kuukauteen hänen kanssaan missään tekemisissä. Aisla oli käynyt kaksi kertaa isänsä luona, kun Sarlotta oli vienyt hänet Tampereelle menevälle linja-autolle, ja Anton oli ollut häntä siellä vastassa. Toisella kerralla he olivat viettäneet kaksi viikkoa huvilalla, mistä Aisla oli ollut hyvin innostunut, vaikkakin oli kertonut ikävöineensä kovasti äitiään. – Oli niin kummallista olla huvilalla isän kanssa kaksistaan, Aisla oli tuuminut. – Etkö sinä tule enää koskaan sinne?

Sarlotta oli heti muuttopäätöksensä alussa kertonut Aislalle mitä oli tulossa, ja tämä oli ottanut asian hämmästyttävän rauhallisesti. – Kaikki ei ole välttämättä lo-

pullista, me katsomme isän kanssa miten järjestämme tulevaisuudessa elämämme, Sarlotta oli selittänyt ja vastannut rehellisesti kaikkiin Aislan kysymyksiin. Sarlotta ei syytellyt Antonia mistään, vaan selitti että aikuisille tuli joskus keskenään ristiriitoja, joita ei pystynyt helposti ratkaisemaan.

– Kyllä minä olen kuullut teidän joskus riitelevän ja huomannut teidän naamoistanne, että olette vihaisia toisillenne, Aisla oli huomauttanut ja lisännyt: – Iskästä huomaa aina heti, koska se on mörkkinä.

Kauhein vaihe oli ollut se, kun Sarlotta oli valinnut niitä tavaroita, joita ottaisi mukaansa Katajamäelle. Osan vaatteista, perusasiat, tarpeelliset huonekalut... kahteen pieneen huoneeseen ja keittiöön ei paljon mahtuisi. Aisla oli ollut epätoivoinen. Hän ei osannut ratkaista, mitä rakkaista tavaroistaan laittaisi muuttokuormaan. Antonin ollessa pitkällä työmatkalla Amerikassa he saivat onneksi rauhassa hoitaa muuttovaiheen. – Voimme jossain vaiheessa hakea lisää tavaroitamme ja vaatteita, Sarlotta oli lohduttanut kiukuttelevaa ja itkevää Aislaa, – ja kaupasta saa ostettua lisää.

– Kas, kun et sano että ostetaan uusi kissakin, Aisla oli tiuskaissut ja puristanut rakkaan lemmikkinsä syliinsä. Kaksivuotias pörrökarvainen rotukissa Bruno oli Aislalle kaikki kaikessa. Sen oli Anton ostanut Aislalle tämän pitkän mankumisen jälkeen, vaikka oli aina inhonnut kissoja. Jostain syystä pikkuinen pentu oli yllättäen ihastunut heti alusta alkaen juuri Antoniin ja käpertynyt vähän väliä tämän syliin kerälle, mikä oli huvittanut kovasti Aislaa ja Sarlotta.

– Tarvitaanko Brunolle ulkona talutushihnaa ollenkaan, kun me asumme nyt maalla? Aisla oli kysynyt heidän tullessaan Katajamäelle.

– Kyllä tarvitaan, sillä Bruno ei ole tottunut ulkoilemaan ilman valjaita ja voi juosta vaikka tuosta portista maantielle ja jäädä auton alle, Sarlotta oli selittänyt ja lisännyt virnistäen: – Sen ainoan auton, joka juuri sinä päivänä menee kylänraitilla.

– Tai Bruno voi eksyä metsään, Aisla oli nyökännyt silmät pyöreinä. – Noitten peltojen takana on suuria erämaita, missä on kamalasti karhuja ja susia. Ruohosen Teemu kertoi, että sudet on syöneet monta katajamäkeläistä koira.

– Teemu taisi hiukan liioitella, mutta silti on hyvä pitää Bruno tiukasti hihnassa, Sarlotta oli neuvonut. – Ja kun asia nyt kerran tuli puheeksi, niin viehän Bruno nyt sitten pienelle lenkille. Mutta älä viivy kauaa, ruoka on pian valmista.

3

Aisla seiso i kioskin nurkalla ja katseli pitkästyneenä Brunoa, joka haisteli keskittyneesti pientareella rehoffavaa heinikkoa. Mikähän sitä nyt noin kamalasti kiinnosti... hiiren vai koiranko jäljet?

Aisla kiskaisi talutushihnasta, mutta Bruno seiso i tana-kasti paikoillaan eikä hievahtanutkaan. – Senkin karva-tollo, tule nyt, en minä jaksa tässä koko päivää seisoa! Aisla huudahti ja vilkaisi sitten kyläkaupalle, jonka por-taita alas asteli parhaillaan vilkkaasti keskusteleva nais- pari. Toinen oli pieni ja laiha, toinen pieni ja pullea. Sen laihan Aisla tunsi. Se oli Päivikki, jonka kanssa äiti oli joskus jutellut.

– Päivää, Aisla huudahti naisten pysähtyessä hänen viereensä. Kaupungissa Aisla ei ollut koskaan tervehtinyt vieraita ihmisiä, mutta tänne muutettuaan hän oli toden- nut ällistyneenä, että kaikki tervehtivät toisiaan, vieraat ja tutut. Ja lapsetkin toivottivat aikuisille kylänraitille päi- vää.

– No päivää, kyläkoulun Aislahan se siinä on, Päivik- ki hymyili. – Ja niin komean punaruskean kissan kans- sa. Enpä ole sitä aikaisemmin nähnytkään, vaikka olen

kuullut että raitilla talutetaan tällaista otusta oikein valjaissa.

– Sen takia ettei susi syö sitä tai auto aja päälle, Aisla selitti tärkeänä.

– Siinä sitä olisikin näky, kun kaikki katajamäkeläiset kissat laitettaisiin valjaisiin ja niitä kuskattaisiin päivittäin pitkin raittia. Sillä kissoja totta tosiaan kylällä piisaa. Joka talossa on kissa, parhaimmissa useitakin, Päivikki siunaili.

– Mitenkähän se mahtaisi Helminkään kissa tottua tassuttelemaan narun jatkeena...

– Mikä se on tämän komian kissan nimi? Helmi kysäisi ja kumartui silittämään kissaa.

– Se on Bruno.

– Ruuno on hieno nimi, Helmi nyökkäsi. – Minun kissani nimi on Jalmari.

– Se on tyttökissa, Päivikki kiiruhti selittämään. – Helmi antoi sille sen nimen, ennen kuin huomasi sen olevan kin tyttö. Ei viitsinyt enää vaihtaa nimeä, kun katti oli jo tottunut nimeensä.

Aisla nyökkäsi kissaansa päin. – Tämä on kyllä ihan oikea poika. Kun sain sen, niin ehdotin sille nimeksi Urhoa, mutta äiti sanoi että hänen mieleensä tulee siitä Urho Kekkonen, eikä kissa ole kalju. Iskä sanoi silloin, että hyvä nimihän se on ja hän voi ajaa kissan pään kaljuksi. Silloin minä sanoin, että siitä ei tehdä kaljua eikä Urhoa, vaan se on Bruno.

Päivikki nyökkäsi vakavana. – Hyvin toimittu. Meillä täällä Katajamäelläkin on Urho. Ei tosin kissa, vaan jonkinlainen miehenkuvatus. Tiilikaisen Urho.

Aisla vilkaisi kiinnostuneena Päivikkiin. – Onko se kalju?